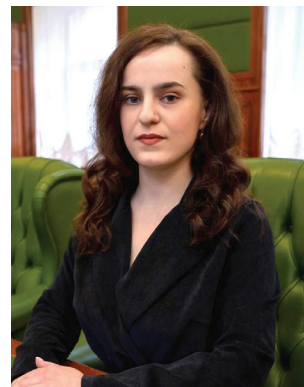

УДК 342.951:349.6(477)
DOI 10.32782/cuj-2024-3-1

Барановська Валентина Федорівна
аспірант кафедри морського та митного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID: 0009-0002-7697-586X

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У МОРСЬКИХ ПОРТАХ УКРАЇНИ: ПРОГРАМНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Значні ризики забруднення та засмічення морських акваторій обумовлюють вжиття правових та організаційних заходів для підвищення ефективності контролю викидів з суден. Реформування системи публічного адміністрування охорони морського навколишнього середовища охоплює різні напрямки, у т.ч. особлива увага приділяється сфері контрольної діяльності у морських портах. У статті означено зміни в інституційній системі та правовому регулюванні контрольних функцій у сфері охорони навколишнього морського середовища. Звернено увагу на відоме рішення Кабінету Міністрів України про ліквідацію двох морських екологічних інспекцій через значні корупційні порушення. Це рішення стало черговим етапом реформування публічного адміністрування природоохоронної галузі України. Внаслідок його виконання відбувся перерозподіл функцій територіальних органів Державної екологічної інспекції України. Було розпочате формування нової системи публічного адміністрування усієї контрольної діяльності у морських портах, забезпечено виконання однієї з найважливіших функцій сучасної держави – екологічної. Проте вона ще має бути оновленою відповідно до екологічного імперативу, спрямованого на усебічне дотримання природоохоронних стандартів та враховувати зміну клімату, інші природні та антропогенні фактори, воєнні, міграційні та інші виклики та загрози. Характеристика програмних документів розвитку морської галузі України засвідчила, що у Морській доктрині, Стратегії розвитку морських портів та Національній транспортній стратегії напрямок екологічної контрольної діяльності визначений у загальних рисах та пов'язаний з екологізацією усієї антропогенної діяльності, пов'язаної з використанням морських акваторій та портовою діяльністю. Більш конкретизуючого регулювання він отримав в Морській природоохоронній стратегії. Відзначено, що спеціальний Закон України «Про державний екологічний контроль» може «зняти» проблеми, пов'язані з оновленням концепції державного екологічного контролю у морських портах.

Ключові слова: морська діяльність, портова діяльність, публічне адміністрування, контроль, нагляд, екоінспекція, екологічний контроль, морське середовище, екологічна безпека.

Baranovska V. F. Ecological control in the Seaports of Ukraine: program legal regulation

Significant risks of pollution and clogging of marine area of waters lead to the adoption of legal and organizational measures to increase the efficiency of control the emissions from ships. Reforming the system of public administration of maritime environmental protection covers various areas, including a special attention is paid to the sphere of control activity in seaports. The article identifies the changes in the institutional system and legal regulation of control and supervisory functions in the sphere of maritime environmental protection. Attention is paid to the well-known decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the liquidation of two marine ecological inspections due to significant corruption violations. This decision was the next stage of reforming the public administration of the environmental industry of Ukraine. As a result of its implementation, the functions were redistributed of the territorial bodies of the State Environmental Inspectorate of Ukraine. The formation of a new system of public administration of all control activities in seaports was started, one of the most important functions such as ecological of the modern state was ensured. However, it must still be updated in accordance with the ecological imperative, aimed at comprehensive compliance with the environmental standards and taking into account climate change, other natural and anthropogenic factors, military, migration and other challenges and threats. The characteristics has been showed of the program documents for the development of the maritime industry of Ukraine that in the Maritime Doctrine, the Strategy of the Development of Seaports and the National Transport Strategy, the direction of the ecological control activity is defined in general features and is associated

with the ecologization of all anthropogenic activities related to the use of marine area of waters and port activities. It received more concrete regulation in the Maritime Environmental Strategy. It has been noted that the special Law of Ukraine «On State Ecological Control» can «remove» the problems associated with the updating the concept of state ecological control in seaports.

Key words: *maritime activity, port activity, public administration, control, supervision, eco-inspection, environmental control, marine environment, environmental safety.*

Вступ. Екологічний контроль, або контроль підтримання екологічної безпеки, належить до кола пріоритетних напрямків державного контролю у більшості держав світу, зокрема й в Україні. Для сфери морської діяльності та особливо її портового складника особливо важливим є дотримання глобальних та регіональних стандартів, що стосується й контрольних адміністративних процедур. Їх одноманітність сприяє уніфікації портових формальностей та спрощенню документального супроводження судноплавства, а через це – прискоренню світової морської торгівлі, підтриманню продовольчої та санітарної безпеки тощо. Саме намаганнями спростити та наблизити вітчизняні портові формальності до загальноприйнятих вимог обумовлено закріплення у програмних документах розвитку України норм про дотримання європейських стандартів та добрих практик урядування у сфері екологічного контролю. Проте його національна модель все ще очікує на комплексне оновлення відповідно до екологічного імперативу, спрямованого на усебічне дотримання природоохоронних стандартів та врахування умов зміни клімату, воєнних, міграційних та інших сучасних, багато у чому безпрецедентних, викликів та загроз. Це також відповідатиме Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616-р [1] та запровадженій у ній інтегрованої системі публічного (державного) адміністрування.

Матеріали та методи. Програмне правове регулювання у сфері контрольних екологічних механізмів у портах України досі не ставало предметом доктринального опрацювання, а новітні зміни, що відбуваються у системі публічного адміністрування при-

родоохоронної діяльності у морських портах України досліджені фрагментарно та несистемно. Більшість публікацій за цією тематикою стосуються окремих практичних аспектів правозастосування у межах поточного законодавства, або пов'язані з аналізом деяких судових рішень. Теоретичний базис цього дослідження сформовано працями В.М. Гаращука, О.В. Головкина, А.Л. Правдюка, В.В. Серафімова та деяких інших дослідників, завдяки яким вдалося створити наукове підґрунтя для визначення можливостей подальшої модернізації системи публічного адміністрування контрольної діяльності у сфері охорони навколишнього середовища у морських портах України, зокрема, за допомогою програмного регулювання. Методологічний базис дослідження представлено комплексом загально- та спеціально-наукових підходів та способів наукового пізнання: порівняльно-правовим, структурно-функціональним та історичним методами, а також методами системного аналізу, узагальнення та концептуального проектування.

Метою статті є визначення динаміки правового забезпечення здійснення контрольних екологічних механізмів у портах України, ступеня їх регламентації у документах довгострокового стратегічного планування розвитку транспортної, морської та портової галузі України, а також вироблення пропозицій щодо можливостей удосконалення законодавчого регулювання такого виду контрольної діяльності.

Результати. Зміни у нормативному та управлінському забезпеченні здійснення екологічних контрольних процедур у морських портах України останнім часом були динамічними. Ця сфера була однією з найбільш актуальних питань морської портової галузі через відомі резонансні судові провадження та корупційні порушення. У 2015 році в Україні

був скасований обов'язковий контроль ізольованого баласту суден [2]. При цьому, державний стандарт на показники для баластних вод скасовано не було, що й викликало непорозуміння у правозастосовній практиці. Наступним кроком стало прийняття у 2018 році Закону України про запровадження механізму «єдиного вікна та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України [3]. Але і після цього проблему контролю баластних вод вирішено не було. Наступним кроком стала ліквідація Азовської морської екологічної інспекції та Державної екологічної інспекції Кримсько-Чорноморського округу відповідно до постанови Уряду України від 29 січня 2020 року № 39 [4], що було обумовлено негативними результатами їх роботи та корупційними діями (необґрунтовані перевірки, затримання суден тощо) [5].

Таким чином, упродовж майже десяти років в Україні простежуються певні зміни у публічному адмініструванні контрольної діяльності у сфері дотримання екологічних вимог у морських портах України. Вони не завжди є послідовними, часто не забезпечують необхідного заповнення прогалин як нормативного, так й організаційного характеру. Але їх здійснення свідчить про актуальність та перебування на порядку денному проблеми забезпечення кращого адміністрування портової діяльності в Україні та приведення національних правил, процедур та формальностей у відповідність до вимог міжнародних стандартів. У цьому контексті слід підтримати О. Головкіна, Н. Дюжилову та М. Белякова у тому, що на теперішній час необхідною є інтенсифікація процесу імплементації Україною міжнародних (загалом) та європейських вимог, зокрема стандартів у сфері захисту та охорони довкілля [6, с. 53].

Кроки зі спрощення системи екологічного контролю у морських портах та модернізації процедур обробки суден у цілому презентують позитивні зрушення у цьому напрямі, що дозволить підвищити як конкурентоспроможність вітчизняних портів, так й імідж України як держави порту. Крім того, важливість подальших дій у сфері екологізації портової

діяльності та дієвості контрольних механізмів підвищується також й у зв'язку зі зростаючими ризиками для довкілля у морських портах України під час триваючого збройного вторгнення РФ та пов'язаних з цим ризиків для навколишнього середовища України, а спеціальний Закон України «Про державний екологічний контроль» [7], на наше переконання, може «зняти» проблеми, пов'язані з оновленням концепції державного екологічного контролю у морських портах. Особливо зважаючи на те, що екологічний контроль є складником піклування про довкілля – пріоритетної сфери, стан справ в якій є життєво важливим для всього суспільства, світу в цілому і які потребують серйозного підходу до відслідковування тих процесів, які в них відбуваються [8, с. 133], а правовий механізм державного регулювання екологічного контролю є одним із найважливіших у системі державного управління захистом довкілля [9, с. 87-88].

Загальні, концептуальні засади дружнього до довкілля використання морських акваторій України визначені у Морській доктрині України на період до 2035 року [10] (далі – Доктрина). Відповідно до її норм, до пріоритетних національних інтересів на морі належить запобігання забрудненню морського середовища, проведення ефективного екологічного моніторингу; одним з основних принципів реалізації державної морської політики визнано збереження морського природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, підтримання екологічної рівноваги та сталого відновлення природних ресурсів моря. Також має бути забезпечено захист внутрішніх морських вод, територіального моря і прилеглої зони відповідно до сучасних екологічних норм, застосування міжнародних екологічних норм у морегосподарській діяльності, участь у реалізації проекту ЄС «Екологічний моніторинг Чорноморського регіону», здійснення Україною екологічного контролю на морі відповідно до Рамкової Директиви ЄС про морську стратегію та відповідно до кращих практик держав ЄС. А для приморських регіонів екологічні питання виокремлено до спеціального підрозділу Доктрини – «Еколо-

гічні аспекти розвитку приморських регіонів». Дійсно, діяльність саме у приморських, прибережних зонах є найбільш екологічно небезпечною для чутливого та вразливого навколишнього середовища, та жадає особливого ставлення до забезпечення дотримання норм про охорону довкілля та біорізноманіття. Одним з елементів перелічених видів діяльності, спрямованих на підтримання доброго екологічного стану морських акваторій, може бути визнаний екологічний контроль у морських портах, при тому, що спеціального закріплення він у Доктрині не одержав.

Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року [11] (далі – Стратегія) до кола загальних проблем, що потребують розв'язання у сфері покращення сервісу в морських портах України відносить недостатній рівень екологічної безпеки, зосереджуючись переважно на питаннях 1) впровадження екологічно безпечних технологій, спрямованих на зменшення шкідливих викидів від виробничих процесів у портах; 2) створення спеціально відведених місць стоянки вантажного транспорту із забезпеченням належних умов зберігання вантажу, що відповідають екологічним та санітарним нормам, та закріплюючи серед цілей Стратегії, зокрема, забезпечення екологічної безпеки відповідно до міжнародних стандартів та недопущення суб'єктами господарювання і суднами забруднення навколишнього природного середовища, дотримання вимог щодо використання та охорони водних об'єктів у межах території та акваторії морського порту. Останнє, на наше переконання, забезпечується через функціонування відповідного екологічного контролю.

Спеціалізована на екологічних питаннях Морська природоохоронна стратегія України [12], приділяє значно більше уваги контрольним механізмам, закріплюючи пріоритетними завданнями, зокрема, забезпечення контролю за забрудненням і засміченням моря із суден, запобігання розповсюдженню морських інвазійних чужорідних видів з баластними водами, потраплянню у море небезпечних речовин шляхом створення споруд, де здійснюється перевантаження та зберігання нафтопродук-

тів, хімічних речовин, запровадження системи контролю за переміщенням небезпечних речовин у межах морських кордонів України, а також відзначаючи, що функції з державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища у межах прибережних вод України (внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України та прибережної захисної смуги морів) покладаються на Держекоінспекцію. Відсутність у цьому переліку прилеглої зони України, встановленої відповідно до Закону від 6 грудня 2018 р. [13], пояснюється, тим, що здійснюваний в її межах контроль спрямовано на запобігання порушенням митного, фіскального (податкового), імміграційного (міграційного), санітарного законодавства України, що відповідає Конвенції ООН з морського права 1982 р. [14] стосовно режиму цього морського простору та не охоплює екологічного різновиду.

Концепція реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища [15] передбачає значні зміни в інституційному механізмі здійснення екологічного контролю, заходи з ліквідації корупційних чинників, зокрема на постах екологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон, а також унормування перевірок суб'єктів господарювання, страхування екологічних ризиків. Ці положення отримали розвиток в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року [16], в яких відзначається незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та незабезпечення невідворотності відповідальності за його порушення, а у якості одного з основних інструментів реалізації державної екологічної політики визнано комплексний моніторинг стану навколишнього природного середовища і нагляд (контроль) у сфері охорони довкілля, що забезпечить перехід до системи запобігання правопорушенням, зменшенню тиску на бізнес-середовище, широке залучення громадськості до природоохоронного контролю через побудову дієвої системи нагляду за дотриманням природо-

охоронного законодавства з урахуванням найкращих практик організації функціонування аналогічних інституцій у країнах-членах ЄС.

Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року [17] передбачає удосконалення системи реагування на забруднення морських вод, впровадження інноваційних рішень та кращих світових практик під час проведення митних та інших контрольних процедур у разі здійснення перевезень, а також інтеграцію систем обміну інформацією між прикордонною та митними службами та перевізниками для прискорення проходження процедур контролю, спеціально не виокремлюючи екологічний контроль на морському транспорті та/або у морських портах.

Висновки. Програмні документи довгострокового планування розвитку морської галузі, портової діяльності, а також реформування контрольних та наглядових функцій держави в екологічній сфері засвідчили значну увагу необхідності дотримання «екологічного імперативу» та поступовій модернізації інституційного механізму їх здійснення з метою забезпечення імплементації регіональних і міжнародних стандартів та кращих практик урядування. При цьому, розпороше-

ність норм про екологічний контроль у великій кількості документів навряд чи сприятиме формуванню якісної нормативної бази такої діяльності, у зв'язку з чим прийняття спеціального Закону України «Про державний екологічний контроль» з виокремленням у ньому спеціального розділу, присвяченого екологічному контролю у морських портах, стане втіленням раціонального підходу до регулювання такого важливого для морської держави виду контрольної діяльності та засвідчить реальне піклування про стан морського довкілля.

Перспективними напрямками подальших досліджень у сфері удосконалення правого регулювання та публічного адміністрування контрольних екологічних механізмів у морських портах України може стати визначення можливостей запровадження принципів доброго урядування, запозичення кращих зарубіжних практик та подолання існуючих прогалин у галузевому законодавстві. Завдяки цьому може бути вироблено цінні пропозиції та побудовано ефективну систему контролю та попередження негативного впливу на довкілля від судноплавства та портової діяльності у прибережних водах України.

Література

1. Концепція реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 трав. 2017 р. № 616-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-p#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).
2. Зміни, що вносяться до Правил охорони внутрішніх морських вод і територіального моря України від забруднення та засмічення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 лип. 2015 р. № 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/492-2015-p#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).
3. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України: Закон України від 06 верес. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).
4. Про ліквідацію територіального та міжрегіонального територіального органу Державної екологічної інспекції: постанова Кабінету Міністрів України від 29 січ. 2020 р. № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-2020-p#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).
5. Serafimov V. Supervision (control) in the sphere of marine environment protection in Ukraine: new institutional transformations. *Lex Portus*. 2020. № 1. P. 23–36. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.1.2020.2>
6. Головкин О., Дюжилова Н., Беляков М. Адаптація національного законодавства до міжнародних екологічних стандартів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 2. С. 48–55. URL: http://www.visnyknaru.gov.ua/files/issues-2017/Visnyk-NAPU_2_2017.pdf (дата звернення: 22.07.2024 р.).
7. Проект Закону про державний екологічний контроль. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3091&skl=10 (дата звернення: 10.07.2024 р.).
8. Гаращук В.М. Екологічний контроль як чинник екологічної безпеки суспільства. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2002. № 3. С. 133–140.

9. Правдюк А.Л. Механізм правового регулювання державного екологічного контролю. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 87–92. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/2_2016/part_2/18.pdf (дата звернення: 22.07.2024 р.).

10. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовт. 2009 р. № 1307 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18 груд. 2018 р. № 1108). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-p#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).

11. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 лип. 2013 р. № 548-р (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2020 р. № 1634-р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-p#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).

12. Морська природоохоронна стратегія України, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 жовт. 2021 р. № 1240-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-p#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).

13. Про прилеглу зону України: Закон України від 6 груд. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2641-19#Text> (дата звернення: 10.07.2024 р.).

14. United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982. URL: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (дата звернення: 11.07.2024 р.).

15. Концепція реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 трав. 2017 р. № 616-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-p#Text> (дата звернення: 11.07.2024 р.).

16. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджені Законом України від 28 лют. 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення: 11.07.2024 р.).

17. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 трав. 2018 р. № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-p#Text> дата звернення: 11.07.2024 р.).

References

1. Kontsepsiia reformuvannia systemy derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha, skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 trav. 2017 r. № 616-r [The concept of reforming the system of state supervision (control) in the field of environmental protection, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 31, 2017 No. 616]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-r#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

2. Zminy, shcho vnosiatsia do Pravyl okhorony vnutrishnikh morskykh vod i terytorialnoho moria Ukrainy vid zabrudnennia ta zasmichennia, zatverdzeni postanovoioi Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 lyp. 2015 r. № 492 [Amendments to the Rules for the Protection of Internal Marine Waters and the Territorial Sea of Ukraine from Pollution and Clogging, approved by Resolution No. 492 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 7, 2015] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/492-2015-p#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

3. Pro vnesennia zmin do Mytnoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakoniv Ukrainy shchodo zaprovadzhennia mekhanizmu «iedynoho vikna» ta optymizatsii zdiisnennia kontrolnykh protsedur pry peremishchenni tovariv cherez mytnyi kordon Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06 veres. 2018 r. [On amendments to the Customs Code of Ukraine and some other laws of Ukraine regarding the introduction of the «single window» mechanism and optimization of control procedures when moving goods across the customs border of Ukraine: Law of Ukraine dated September 6, 2018]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

4. Pro likvidatsiiu terytorialnoho ta mizhrehionalnoho terytorialnoho orhanu Derzhavnoi ekolohichnoi inspektsii: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 sich. 2020 r. № 29 [On the liquidation of the territorial and interregional territorial body of the State Environmental Inspection: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 29, 2020 No. 29]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-2020-p#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

5. Serafimov, V. (2020). Supervision (control) in the sphere of marine environment protection in Ukraine: new institutional transformations. *Lex Portus*. No. 1. P. 23–36. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.1.2020.2> [in English].

6. Holovkin, O., Diuzhylova, N., & Bieliakov, M. (2017). Adaptatsiia natsionalnoho zakonodavstva do mizhnarodnykh ekolohichnykh standartiv [National legislation adaptation to international environmental standards]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy – Journal of the National Prosecution Acad-*

emy of Ukraine. 2. S. 48–55. Retrieved from: http://www.visnyknapu.gp.gov.ua/files/issues-2017/Visnyk-NAPU_2_2017.pdf (data zvernennia: 22.07.2024 r.). [in Ukrainian].

7. Proekt Zakonu pro derzhavnyi ekolohichniy control [Draft Law on State Environmental Control]. Retrieved from: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3091&skl=10 (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

8. Harashchuk, V.M. (2002). Ekolohichniy kontrol yak chynnyk ekolohichnoi bezpeky suspilstva [Environmental control as a factor of environmental security of society]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriadvannia – State Building and Local Government*. 3. S. 133–140 [in Ukrainian].

9. Pravdiuk, A.L. (2016). Mekhanizm pravovoho rehuliuвання derzhavnoho ekolohichnoho kontroliu [Mechanism of legal regulation of state environmental control]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*. 2. S. 87–92. Retrieved from: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/2_2016/part_2/18.pdf (data zvernennia: 22.07.2024 r.). [in Ukrainian].

10. Morska doktryna Ukrainy na period do 2035 roku, zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 zhovt. 2009 r. № 1307 (u redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 hrud. 2018 r. № 1108) [The maritime doctrine of Ukraine for the period until 2035, approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 7, 2009 No. 1307 (as amended by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 18, 2018 No. 1108)]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-p#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

11. Stratehiia rozvytku morskyykh portiv Ukrainy na period do 2038 roku, zatverdzhena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 lyp. 2013 r. № 548-r (v redaktsii rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 hrud. 2020 r. № 1634-r) [Strategy for the development of sea ports of Ukraine for the period until 2038, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 11.07.2013 No. 548-r (as amended by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 23.12.2020 No. 1634-r)]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-r#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

12. Morska pryrodookhoronna stratehiia Ukrainy, skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 zhovt. 2021 r. № 1240-r [Marine environmental protection strategy of Ukraine, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 11, 2021 No. 1240]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-r#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

13. Pro prylehlu zonu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 6 hrud. 2018 r. [On the contiguous zone of Ukraine: Law of Ukraine dated December 6, 2018] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2641-19#Text> (data zvernennia: 10.07.2024 r.). [in Ukrainian].

14. United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982. Retrieved from: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (data zvernennia: 11.07.2024 p.) [in English].

15. Kontseptsiia reformuvannia systemy derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi okhorony navkolysnoho pryrodnoho seredovyscha, skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 trav. 2017 r. № 616-r [The concept of reforming the system of state supervision (control) in the field of environmental protection, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 31, 2017 No. 616]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-r#Text> (data zvernennia: 11.07.2024 r.). [in Ukrainian].

16. Osnovni zasady (stratehiia) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku, zatverdzeni Zakonom Ukrainy vid 28 liut. 2019 r. № 2697-VIII [Basic principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period until 2030, approved by the Law of Ukraine dated February 28, 2019 No. 2697-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (data zvernennia: 11.07.2024 r.). [in Ukrainian].

17. Natsionalna transportna stratehiia Ukrainy na period do 2030 roku, skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 trav. 2018 r. № 430-r [National transport strategy of Ukraine for the period until 2030, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 30, 2018 No. 430]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-r#Text> (data zvernennia: 11.07.2024 r.). [in Ukrainian].